

JURISPRUDÈNCIA DEL TRIBUNAL SUPREM

Segon semestre de 2016

Eva Pons Parera*

Agustí Pou Pujolràs**

Resum

El text recull les resolucions del Tribunal Suprem que afecten els usos i els drets lingüístics i el règim jurídic de la llengua dictades durant el segon semestre de 2016.

Paraules clau: Tribunal Suprem; jurisprudència; dret lingüístic; llengua oficial.

SUPREME COURT JURISPRUDENCE

Abstract

The text includes new regulations that affect the uses, the linguistic rights and the legal system of the language issued by the Spanish Supreme Court during the second half of the year (between July and December 2016).

Keywords: jurisprudence; Spanish Supreme Court; Linguistic Law; official Language.

En el segon semestre de 2016 hem localitzat un gran nombre de resolucions del Tribunal Suprem que incideixen de manera directa i indirecta sobre la llengua, però no n'hi ha que estableixin línies doctrinals rellevants noves pel que fa al seu règim jurídic.

* Eva Pons Parera, professora de dret constitucional de la Universitat de Barcelona.

** Agustí Pou Pujolràs, professor associat de filologia catalana de la Universitat de Barcelona.

Citació recomanada: PONS PARERA, Eva; POU PUJOLRÀS, Agustí. «Jurisprudència del Tribunal Suprem. Segon semestre de 2016», *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, núm. 67, 2017, p. 369-381. DOI: [10.2436/rld.i67.2017.2961](https://doi.org/10.2436/rld.i67.2017.2961).

Agrupem les resolucions en els blocs següents:

1 Televisió digital terrestre

La Sentència d'11 de juliol de 2016 desestima el recurs contenciós administratiu interposat per la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) contra el Reial decret que aprova el Pla tècnic nacional de la televisió digital terrestre. Aquesta norma, que es justifica en l'aplicació dels compromisos internacionals relatius al «dividend digital» –o l'alliberament de part de les freqüències tradicionalment emprades per les televisions–, introdueix alhora una reordenació de l'espai radioelèctric intern, que afectava la distribució del nombre de múltiplex entre els diferents operadors públics i privats. La CCMA considera que s'han vulnerat les competències i facultats de participació autonòmiques en la presa de decisions que afecten l'àmbit audiovisual, però el TS ho rebutja aduint la competència exclusiva de l'Estat sobre telecomunicacions i el caràcter eminentment «tècnic» de les decisions vehiculades per la norma, que no amaga la concepció política subjacent en un tema –el model estatal de mitjans audiovisuals– de gran relleu polític i social.

2 Quotes de finançament de l'audiovisual

Després de la STC 36/2016, de 3 de març, que avala la constitucionalitat de l'obligació legal dels operadors privats de televisió de destinar el 5% dels seus beneficis anuals a finançar llargmetratges i films televisius en llengües originals espanyoles i de la Unió Europea, es reprenen els procediments judicials que havien restat suspesos arran de la decisió doble del TS d'elevat la qüestió d'inconstitucionalitat i una qüestió prejudicial davant el TJUE. Les STS de 7 i de 20 de juliol i 4 d'octubre desestimen els recursos contra el reglament que desplega la previsió legal esmentada. Sens perjudici de la dimensió econòmica del conflicte, la Unió de Televisiónes Comerciales Asociadas (UTECA) hi qüestiona que els operadors d'àmbit estatal siguin obligats a finançar cine en català, gallec o basc, i la resposta del TS defuig qualsevol referència positiva al foment del plurilingüisme de l'Estat (STS de 7 de juliol, FJ 7), la qual cosa contrasta amb la posició sostinguda pel Govern espanyol davant el TJUE, on va defensar aquesta normativa sobre la base de «raons culturals en defensa del multilingüisme espanyol». La resta de pronunciaments (STS de 19, 20 i 22 de setembre) resolen impugnacions contra resolucions administratives que aplicació d'aquesta regulació.

3 Nacionalitat

Recollim les resolucions que fan referència a les qüestions lingüístiques en matèria de nacionalitat. En general, atesa la línia doctrinal consolidada de l'alt tribunal, les resolucions inadmeten els recursos en considerar que la resolució és molt casuística i que el tribunal d'instància ja ha apreciat les circumstàncies concurrents.

4 Garanties lingüístiques en el dret de defensa

Diverses resolucions hi incideixen. La doctrina aplicada segueix el criteri que hem anat assenyalant en aquesta crònica d'acord amb el qual només es pot apreciar una lesió del dret de defensa per motius de llengua quan la lesió del dret de defensa hagi sigut real i efectiva i no per simples irregularitats. També destaquem, com a paràmetre de valoració, que el TS fa servir per apreciar la falta de lesió d'aquest dret el temps de residència de l'acusat a l'Estat espanyol.

5 Valoració de la llengua oficial pròpia en la provisió de places en l'àmbit de la justícia

Recollim dues resolucions, de 6 de juliol i de 3 de novembre, que esmenten tangencialment la valoració de la llengua oficial pròpia en l'accés a places de jutge substitut o magistrat suplent. Ambdues sentències permeten apreciar la incidència molt limitada que el coneixement de la llengua pròpia i oficial del territori té en aquests processos i, per tant, la manca de garantia de coneixement també per a aquesta categoria de jutges.

6 Diferències en les versions lingüístiques del dret europeu

La Sentència de 17 d'octubre torna a incidir en la qüestió de les diferències en les versions lingüístiques del dret europeu a l'hora d'aplicar-lo als estats i de fer la transposició al dret intern, matèria que ha restat recollida en les darreres cròniques de la *Revista*. La resolució posa en relleu, en primer lloc, que l'existència de diferències entre les distintes versions lingüístiques de la normativa comunitària, totes igualment autèntiques i amb el mateix valor jurídic, pot portar a transposicions i aplicacions diferents en els diferents ordenaments estatals, i en segon lloc, que els termes jurídics emprats en la legislació europea i en la legislació interna, malgrat ser aparentment iguals, poden tenir un abast diferent, i el Tribunal de Justícia de la Unió Europea i els tribunals interns dels estats han de fer un esforç interpretatiu per integrar-los.

7 La llengua en conflictes laborals

Les 27 interlocutòries que recollim posen fi a un conflicte laboral en l'àmbit de la normalització lingüística que ja vam ressenyar en la crònica anterior. El conflicte és entre els professors de gallec contractats per la Xunta gallega, que reclamaven, i els tribunals els la reconeixen, el reconeixement d'una relació d'índole laboral entre ells i l'Administració que contractava els seus serveis. Els TS ratifica les decisions dels tribunals d'instància que reconeixien aquesta relació de caràcter laboral. Encara que sigui una qüestió sense implicació jurídica directa en el règim de la llengua, cal advertir la precarietat en què se sustentava el foment de l'aprenentatge del gallec i volum judicial del conflicte.

8 Equivalència en l'habilitació d'interpretació de les llengües

Cinc sentències resolen la impugnació contra les resolucions que deneguen la sol·licitud d'exempció de fer l'examen per obtenir l'habilitació d'interpretació de llengües del Ministeri d'Afers Exteriors. Aquestes recullen la darrera doctrina sobre aquesta qüestió, elaborada a partir de l'Ordre AEX/1971/2002, de 12 de juliol, com també el RD 2002/2009, que modifica el Reglament de l'Oficina d'Interpretació de Llengües, d'acord amb la qual l'Oficina d'Interpretació de Llengües té discrecionalitat tècnica per valorar, a la vista dels programes de les assignatures cursades a la llicenciatura de traducció i interpretació, si els sol·licitants tenen la «preparació específica» exigida per exercir com a traductor jurat.

9 Marques

Finalment, en dues resolucions sobre marques, la Sentència d'11 d'octubre i la Interlocutòria de 27 d'octubre, l'idioma de la denominació entra en relació amb l'admissió al Registre de Patents i Marques. Com es pot constatar i com hem anat dient en les successives cròniques, el criteri segons el qual les denominacions en vocables en llengües estrangeres són considerats noms de fantasia queda molt modulats en funció de les particularitats del cas concret i de la semblança del mot en llengua espanyola i del coneixement que la societat en té.

10 Ús del llenguatge en l'àmbit judicial

La Sentència de 14 de desembre el TS, dictada en el marc d'un procediment disciplinari militar, corregeix amb bon criteri la representació de l'Estat en el sentit que aquesta no ha utilitzat un llenguatge adequat a l'ús jurídic i afirma que la riquesa de la llengua espanyola ofereix altres opcions expressives.

11 Llengua en el judici

Dues resolucions esmenten molt de passada els usos lingüístics a les actuacions judicials escrites. Per aquest motiu només les mencionem en aquesta introducció. La primera, la STS de 17 de novembre de 2016, esmenta que la decisió d'instància és en gallec i no sembla que se n'hagi fet traducció. Amb això se segueix determinat ús (no establert legalment i no sempre admès) d'acceptar alguns textos en llengua oficial pròpia sense ser traduïts. La segona, STS de 15 de desembre de 2016, es mostra d'acord amb l'apreciació de la recurrent

que no es poden valorar els «documents estrangers no traduïts». Cal dir, però, que malgrat que llengua del procediment n'ha de ser una d'oficial, a vegades el tribunal ha passat per alt determinats documents aportats en altres idiomes amb l'argument que havien estat entesos o que no tenien incidència en el procediment.

1 *Televisió digital terrestre*

[Sentència del Tribunal Suprem d'11 de juliol de 2016. Sala Contenciosa Administrativa, Secció 3a. Ponent: Eduardo Espín Templado. Ref. Cendoj: 28079130032016100253.](#)

La Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) impugna el Reial decret 805/2014, de 19 de setembre, que aprova el Pla tècnic nacional de televisió digital terrestre i determinats aspectes relatius a l'alliberament del dividend digital. Aquesta disposició va dur a terme una reordenació de l'espai radioelèctric, d'entrada fonamentada en l'aplicació de l'anomenat «dividend digital» –alliberament, sota la coordinació de la Unió Europea, d'una part de l'espai radioelèctric tradicionalment ocupat pels operadors televisius–, si bé alhora alterava la distribució prèvia dels múltiples entre els operadors públics –estatal i autonòmics– i privats de mitjans audiovisuals. L'impacte intern de la mesura va comportar per a la CCMA la pèrdua d'un dels tres múltiples que tenia (també les Illes Balears, Andalusia i Navarra van oposar-se a la reducció patida, en aquest cas de dos a un múltiple, ja que des de l'any 2003 Catalunya va sol·licitar i obtenir un múltiple addicional) i es palesa per la presència, com a parts codemandades en aquest recurs, de Veo Televisión SA, Mediaset España Comunicación SA, Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación SA i la Corporación RTVE. El TS rebutja tots els arguments adduïts per l'ens públic que gestiona els mitjans de comunicació audiovisuals de la Generalitat i desestima el recurs contenciós administratiu.

Pel que fa a l'al·legació referent a la vulneració de les competències de Catalunya en la matèria audiovisual (art. 146 EAC), en relació amb la protecció de la llengua pròpia (art. 6 EAC), el TS la considera «manifestament infundada», amb una argumentació parcialment contradictòria. En efecte, per una part, el TS assenyala que «El Real Decreto objeto de impugnación no tiene objeto ni alcance competencial», i, alhora, afirma que només a l'Estat li correspon decidir «tanto la determinación de los múltiples en los que se van a ubicar los canales otorgados mediante la correspondiente licencia, como la decisión sobre el número de canales asignados a cada múltiple», en virtut de la seva competència exclusiva sobre les telecomunicacions. La CCMA qüestionava el resultat de la norma impugnada «en la medida en que existen otras opciones técnicas menos devastadoras para los entes autonómicos con competencias y funciones en la materia», així com el fet que «no asegura la utilización de todo el potencial radioelétrico, en contra de lo previsto en la Ley de Comunicación Audiovisual de Cataluña y la supresión injustificada del segundo múltiple digital autonómico». No obstant això, el TS equipara formalment, a aquests efectes, els concessionaris privats, les comunitats autònomes i els ens locals, en afirmar que «los titulares de los canales audiovisuales son concesionarios de licencias para emitir dichos canales en las condiciones técnicas especificadas en la concesión, y no titulares del espacio radioelétrico que van a emplear» (FJ 2).

En la mateixa línia, tampoc prospera l'al·legació relativa als vicis procedimentals en l'elaboració de la norma: d'una banda, quant a la necessitat d'informe previ del Ministeri d'Administracions Públiques, d'acord amb la negativa prèvia que la norma afecti la distribució de competències; i, d'altra banda, en considerar suficient la participació de la CCMA a través del tràmit d'al·legacions davant la Comissió Permanent del Consell Assessor de Telecomunicacions i de la Societat de la Informació (FJ 3 de la Sentència). El darrer argument reproduïx el que ha succeït en nombrosos àmbits –sobretot a partir que l'Estatut d'autonomia de 2006 va pretendre ampliar les vies de participació de la Generalitat en la presa de decisions generals que l'afecten– ja que el TS conclou que la possibilitat de plantejar al·legacions (ja prevista per la disposició addicional cinquena de la Llei 32/2003, de 3 de novembre, general de telecomunicacions) dóna compliment a la «previsión genérica» de la posterior Llei 7/2010, de 9 de maig, general de la comunicació audiovisual, quan estableix que «La planificación de l'espai radioelèctric s'ha d'elaborar amb la participació de les comunitats autònomes a través d'instruments de cooperació previstos en la legislació general. A aquests efectes, el Govern ha de demanar informes de les comunitats autònomes a l'hora d'habilitar bandes, canals i freqüències per a la prestació de serveis de comunicació audiovisual que afectin el territori de les comunitats autònomes esmentades» (disposició addicional segona). Cal notar el caràcter forçat de l'equiparació establerta entre la possibilitat de presentar al·legacions i la referència als «instruments de cooperació», especialment a partir

del contrast amb les «tècniques de cooperació» que estableix la legislació general avui vigent (vegeu l'article 144 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic). Una mostra més de com les previsions que fan les lleis estatals de vies (aparentment) noves de participació autonòmica –com la inclosa en la LGC de 2010– són, a la pràctica, reinterpretades a la baixa o buidades de contingut per tal de subsumir-les en els mecanismes que ja existeixen.

Un tercer argument adduït per la CCMA, de caràcter més concret, és el relatiu a la modificació per la disposició addicional segona del Reial decret de títols habilitants dels operadors públics i privats, amb la infracció del règim legal sobre els supòsits, tràmits i conseqüències de l'extinció d'aquests (art. 64 de la Llei general de telecomunicacions). La resposta del TS torna a ser negativa, per tal com entén que «la supresión de un múltiple digital no afecta a los títulos que habilitan a emitir canales, en la medida en que dichos canales efectivamente otorgados por el procedimiento legalmente establecido disfrutaban de la correspondiente frecuencia y se encuentran ubicados en los múltiples que se prevea por el Estado en el marco de la ordenación del espacio radioeléctrico» (FJ 4).

A l'últim, no prospera l'al·legació que qüestiona el Reial decret que aprova el pla tècnic de la TDT des de la perspectiva de la proporcionalitat i la idoneïtat, per un excés en l'exercici de la potestat regulatòria. El TS no observa cap infracció de l'ordenament, i justifica que “*La necesidad de liberación del dividendo digital como consecuencia de exigencias técnicas comunitarias es la razón que explica la aprobación de un nuevo plan técnico digital, pero el objetivo de este es sin duda más amplio, pues es la ordenación de todo el espacio digital y tal es efectivamente el contenido del plan impugnado.*” (FJ 5)

En definitiva, la conclusió general que s'extreu de la sentència ressenyada –que no cita la jurisprudència a la qual al·ludeix, que inclou entre d'altres la STS de 5 de desembre de 2012, [Revista de Llengua i Dret núm. 60](#), pàg. 213-215, amb una argumentació més oberta– és que el principi constitucional d'autonomia política dels ens territorials resta privat de força en l'estructuració d'un sistema de mitjans audiovisuals que, finalment, acabaria afavorint les posicions dels ens privats i públics d'abast estatal –que, com s'ha dit, actuen aquí com a codemandants. A més, cal tenir present que una de les finalitats bàsiques dels múltiples autonòmics sacrificats era l'emissió de canals de TDT autonòmica mitjançant acords de reciprocitat (per exemple, entre les Illes Balears i Catalunya). De manera que, mitjançant «decisiones tècniques» –segons el TS–, la configuració del model televisiu resta allunyat de tota lògica federal.

2 Quotes de finançament de l'audiovisual

[Sentència del Tribunal Suprem de 7 de juliol de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: Eduardo Calvo Rojas. Ref. Cendoj: 28079130032016100267.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 20 de juliol de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: Eduardo Espín Templado. Ref. Cendoj: 28079130032016100336.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 19 de setembre de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: Maria Isabel Perelló Domenech. Ref. Cendoj: 28079130032016100361.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 20 de setembre de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: José María del Riego Valedor. Ref. Cendoj: 28079130032016100363](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 22 de setembre de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent : Eduardo Espín Templado. Ref. Cendoj: 28079130032016100360](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 4 d'octubre de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: Eduardo Espín Templado. Ref. Cendoj: 28079130032016100387](#)

Els recursos de cassació resolts per les sentències de 7 i 20 de juliol i 4 d'octubre tenen per objecte el Reial decret 1652/2004, de 9 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament que regula la inversió obligatòria per al finançament anticipat de llargmetratges i curtmetratges cinematogràfics i pel·lícules per a televisió, europeus i espanyols. En ambdós, els recurrents (UTECA i Gestevisión Telecinco SA, respectivament) pretenen, de manera alternativa, que es declari la contradicció amb el dret europeu i la inaplicabilitat de la norma

reglamentària –i també de la Llei 25/1994, de 12 de juliol, mitjançant la qual s’incorpora a l’ordenament jurídic espanyol la Directiva 89/552/CEE, sobre la coordinació de disposicions legals, reglamentàries i administratives dels estats membres relatives a l’exercici d’activitats de radiodifusió televisiva–; o bé la nul·litat íntegra del Reglament, per vulneració directa o indirecta de la Constitució (art. 14, 20, 31 i 33 CE).

La formalització d’ambdues demandes davant el TS va tenir lloc l’any 2004, si bé la decisió doble del TS, l’any 2007, d’elevat una qüestió d’inconstitucionalitat i una qüestió prejudicial, va suspendre tots aquests procediments, que es reprenen un cop obtinguda la resposta d’ambdues jurisdiccions, de signe favorable a la validesa de la normativa qüestionada (Sentència del TJUE de 5 de març de 2009, C-222/2007, cas UTECA, i STC 35/2016, de 3 de març, vegeu [Revista núm. 66](#), pàg. 235-236).

Atesa la voluntat de les parts recurrents de mantenir les pretensions inicials, el debat processal de les tres sentències –com també de les restants comentades en aquest bloc–consisteix en l’aplicació al cas dels pronunciaments previs en seu jurisdiccional europea i constitucional (en aquest sentit, el FJ 5 de la STS de 7 de juliol).

Pel que fa a les objeccions de constitucionalitat, primerament, en relació amb la llibertat d’empresa (article 38 CE), el TS indica que la resposta de la STC 35/2016, en precisar l’abast limitat de l’exigència de proporcionalitat de les limitacions d’aquesta llibertat (que, segons resumeix la STS de 20 de juliol, FJ 3, s’estén només a «la finalidad de las medidas restrictivas y a su idoneidad para alcanzar tal finalidad, y la exclusión, en cambio, del canon de proporcionalidad [en sentit estricte]»), permet descartar la vulneració d’aquest dret fonamental quant a la seva dimensió de «llibertat d’inversió» (vegeu també la STS de 7 de juliol, FJ 5). Igualment, quant a la propietat privada (art. 33 CE), amb l’argument del TS que «los operadores afectados no son privados de la propiedad de las cantidades invertidas, ni de la inversión realizada, de forma que ellos son los únicos beneficiarios de la inversión (forzosa, eso sí) y, en su caso, de los beneficios que la misma produzca.» I també en el que afecta les prestacions patrimonials públiques (art. 31.3 CE), en la mesura que la previsió legal i la finalitat cultural d’interès públic que justifica la norma avalen la constitucionalitat de la imposició d’una prestació coactiva (STS de 20 de juliol, FJ 3).

En relació amb el dret a la igualtat de l’article 14 (a més de respondre que l’aplicació només als operadors televisius controlats pel Ministeri d’Indústria es justifica per la interconnexió d’activitats amb el cinema), la STS de 7 de juliol aborda de manera expressa l’objecció lingüística que porta associada: «También se alude en la demanda –aunque sin apenas desarrollo argumental- a la discriminación que vendría dada por el hecho de que la obligación de financiar películas en cualquiera de las lenguas oficiales –por ejemplo en catalán, gallego o vasco- recaiga sobre operadoras de televisión de ámbito nacional, que no pueden emitir tales producciones en comunidades en las que no serían comprendidas, y, en cambio, no se imponga la obligación a los operadores de televisión de ámbito territorial que sí podrían incluir tales producciones en su programación. El argumento es desacertado en un doble aspecto: de un lado, la norma se refiere a la financiación de “...producciones cuya lengua original sea cualquiera de las oficiales en España”, sin imponer cuota o porcentaje alguno para cada una de esas lenguas oficiales; de otra parte, la obligación se impone, sin distinción, a todos los operadores de televisión que tengan la responsabilidad editorial de canales de televisión en cuya programación se incluyan largometrajes cinematográficos de producción actual, y el tenor literal de la disposición adicional segunda del Real Decreto 1652/2004 deja claro que tal obligación incumbe asimismo a los operadores de televisión que actúan bajo competencia de las comunidades autónomas ».

De l’argumentació reproduïda del TS destaca l’absència de qualsevol referència al plurilingüisme, en tant que riquesa que cal protegir o fomentar (art. 3 CE), la qual cosa contrasta amb la posició que el Govern espanyol va defensar davant el TJUE per justificar aquesta normativa, en dir que «la disposición controvertida en el procedimiento principal se basa en razones culturales en defensa del multilingüismo español» (apartat 26 de la STJUE de 5 de març 2009). Contràriament, la interpretació judicial interna afirma la validesa de la mateixa normativa sobre dos pressupòsits diferents: d’una banda, a partir de la no-imposició de finançar obres en llengües oficials distintes del castellà; i, d’altra banda, amb la remissió implícita d’aquestes darreres als operadors d’àmbit territorial autònom. Un plantejament que resulta coherent, altrament, amb el model televisiu dissenyat i promogut pels poders públics estatals (vegeu el comentari subsegüent de la STS d’11 de juliol de 2016, sobre el Pla tècnic de la TDT).

Al·l'últim, l'al·legació de la llibertat d'expressió es considera del tot sense fonament, en la mesura que la norma «no se predetermina el contenido ni la temática de las películas a financiar. Y tampoco puede considerarse una restricción ilegítima a la libertad de expresión la obligación de emisión de determinado tipo de obras audiovisuales (películas europeas, mayoritariamente españolas), porque ni supone una predeterminación completa o manifiestamente desproporcionada del tiempo de emisión (el artículo 51 de la Ley 25/1994 establece que debe dedicarse el 51% del tiempo a obras europeas) ni se predetermina el contenido concreto de dichas emisiones, que en parte será dedicado precisamente a las películas producidas (por imperativo legal) por la propia operadora de televisión.»

Finalment, quant als arguments dels recurrents fonamentats en la vulneració del dret europeu, el TS conclou que la STJUE de 5 de març de 2009 esvaeix tot dubte sobre la compatibilitat de la normativa qüestionada amb el dret comunitari, pel que fa a la suposada discriminació per raó de nacionalitat (en raó del finançament majoritari del cine espanyol) i de la prohibició d'ajuts a l'Estat. Les tres sentències inclouen una reproducció del pronunciament del TJUE, en resposta a la qüestió prejudicial, en el qual es destaca com a raó que justifica la restricció a les llibertats comunitàries que la mesura introdueix el fet que vingui emparada «por una razón imperiosa de interés general» consistent en «promover una o varias de sus lenguas oficiales» (apartat 27 i següents de la STJUE de 5 de març de 2009, cas UTECA), sense apreciar en cap punt la contradicció interna amb l'argumentació prèviament ressenyada.

D'altres sentències, de 19, 20 i 22 de setembre, resolen recursos de cassació en els quals es qüestionen resolucions administratives que comproven el grau de compliment de l'obligació legal esmentada per part de diverses societats, Sogecable SA i Gestevisión Telecinco SA. En les dues primeres (on recorre Cinemanía SL), el debat processal afecta el sistema de còmput de la inversió prescrita del 5 % dels ingressos d'explotació, i el TS rebutja una agregació indiscriminada de superàvits d'exercicis anteriors i manté una interpretació estricta de l'excepció prevista en el Reial decret 1652/2004, que permet -sobre la base de les condicions que afecten la producció cinematogràfica i televisiva- únicament l'aplicació d'un 20% de la inversió a l'annualitat següent o la posterior, en cas de dèficit, i amb el respecte dels percentatges d'un 60% d'obres de llengua oficial espanyola i un 40% d'obres europees en l'aplicació de l'excepció prevista pel Reglament, tot recordant que «son las mismas normas comunitarias las que permiten tratar en forma distinta la obra española y la europea, en determinados casos, ya que, como hemos visto, la Directiva 1989/552/CEE, de 3 de octubre, sobre coordinación de políticas legislativas y reglamentarias sobre radiodifusión televisiva, establece en su preámbulo la posibilidad de primar lenguas propias de cada estado miembro» (cita de la sentència d'instància per la STS de 19 de setembre de 2016). En la Sentència de 22 de setembre (recurrent: Sogecable), la problemàtica és similar, atès que la discussió versa sobre si les deduccions de les subvencions rebudes per les operadores s'han d'aplicar o no diferenciadament en els percentatges del 60% i 40% establerts, amb la resposta positiva del TS.

3 Nacionalitat

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 15 de setembre de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 1a. Ponent: Diego Córdoba Castroverde. Ref. Cendoj: 28079130012016201108.](#)

Diverses resolucions incideixen sobre la valoració de la llengua en els expedients de concessió de nacionalitat. Ara bé, totes són d'inadmissió i, en algun cas, de desestimació, quan el recurrent és l'Advocat de l'Estat. Cal destacar que cap d'aquestes resolucions anul·la la sentència d'instància.

La Interlocutòria ressenyada és exemple d'aquesta línia jurisprudencial, exposada en cròniques anteriors (vegeu, per exemple, [Revista núm. 65](#), pàg. 224-227), i que consisteix en la inadmissió dels recursos de cassació contra sentències de l'Audiència Nacional en temes de nacionalitat, perquè considera que es tracta de supòsits casuístics sense interès cassacional en un àmbit on existeix una doctrina consolidada. La resolució recull la doctrina general que la Sentència de l'Audiència Nacional objecte de recurs:

«El conocimiento de la lengua y del marco institucional forma parte del grado de adaptación a la cultura española, que, a su vez, es un componente del requisito del suficiente grado de integración en la sociedad española que la parte interesada debe justificar, si bien el nivel de exigencia en cuanto al conocimiento de la

lengua y de las instituciones españolas puede modularse en función del grado de instrucción del interesado y de las demás circunstancias que concurran en el mismo».

Determinació molt casuística que ha d'anar quedant més delimitada a partir de la Llei 19/2015, de 13 de juliol, de mesures de reforma administrativa en l'àmbit de l'Administració de justícia i del Registre Civil, que estableix el nivell mínim que acredita el coneixement d'idioma i la manera de fer-ho en les nacionalitats per residència, per bé que no soluciona tampoc els casos en què l'interessat és analfabet.

Les resolucions similars dictades durant aquest període són les següents: dues interlocutòries de 7 de juliol (ref. Cendoj 28079130012016200962 i 28079130012016200995), 14 de juliol (ref. Cendoj 28079130012016201068), tres de 22 de setembre (ref. Cendoj 28079130012016201198, 28079130012016201142 i 28079130012016201192), de 20 d'octubre (ref. Cendoj 8079130012016201233), dues de 3 de novembre (rf. Cendoj 28079130012016201498 i 28079130012016201400) i dues de 15 de novembre (ref. Cendoj 28079130012016201620 i 28079130012016201684). I les sentències d'11 de juliol (ref. Cendoj 8079130062016100256), de 26 i 27 d'octubre (ref. Cendoj 28079130052016100397 i 28079130052016100405) i de 10 de novembre (ref. Cendoj 28079130012016201444)

4 Garanties lingüístiques en el dret de defensa

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 21 de juliol de 2016. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Julián Antermio Sánchez Melgar. Ref. Cendoj: 28079120012016201843.](#)

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 26 de juliol de 2016. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Julián Antermio Sánchez Melgar. Ref. Cendoj: 28079120012016201751.](#)

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 8 de setembre de 2016. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Manuel Marchena Gómez. Ref. Cendoj: 28079120012016201974.](#)

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 13 d'octubre de 2016. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Julián Antermio Sánchez Melgar. Ref. Cendoj: 28079120012016202225.](#)

Com en totes les darreres cròniques de jurisprudència, diverses resolucions incideixen en el component lingüístic del dret de defensa dels acusats. Com hem anat reportant (per exemple, [Revista núm. 66](#), pàg. 338-240), les exigències pel que fa a la intervenció dels intèrprets s'orienten en un sentit poc formalista i basat en la finalitat d'aquesta actuació, que és garantir de manera real i efectiva el dret de defensa que conté l'article 24.1 de la Constitució. Es considera que es produeix una lesió del dret a la tutela judicial, doncs, quan efectivament es disminueix del dret de defensa de l'acusat per raó d'una mala pràctica en la dimensió lingüística del dret, però no quan hi ha una simple irregularitat sense incidència material en el dret de defensa. Aquest és el sentit de les resolucions aquí ressenyades, que no acullen les pretensions dels recurrents pel que fa als defectes d'interpretació que els han pogut produir una lesió del dret de defensa.

Les resolucions ressenyades parteixen del principi general segons el qual tot detingut que desconegui l'idioma espanyol té dret a assistència d'intèrpret, dret que la darrera reforma legislativa amplia:

«Los artículos 118.1 f) y 520.2 h) de la Ley de Enjuiciamiento Criminal -conforme a la redacción dada por la Ley Orgánica 5/2015 y la Ley Orgánica 13/2015- reconocen a toda persona a la que se atribuya un hecho punible o fuera detenida el derecho a ser asistido por un intérprete cuando se trate de un extranjero que no comprenda o no hable el castellano, o la lengua oficial de la actuación de que se trate. Con anterioridad a las citadas reformas, el artículo 398 de la Ley de Enjuiciamiento Criminal ya reconocía al procesado que no supiere el idioma español el derecho a la asistencia de intérprete; por su parte, el artículo 762.8 reconocía dicho derecho a los imputados que no hablaren o no entendieran el idioma español.» (STS de 13 d'octubre de 2016)

En les quatre resolucions, els acusats al·leguen la vulneració del dret de defensa per coneixement deficient del castellà, però el Tribunal entén que de les actuacions processals dutes a terme es desprèn la comprensió que els acusats demostren de tot el que s'hi va dir i de tot el que van signar. Per tant, el TS aplica, per una banda, la doctrina dels propis actes, en el sentit que de les diferents actuacions dels acusats i dels seus

advocats queda clara la comprensió per part dels acusats. Per altra banda, considera irrellevants les possibles irregularitats pel que fa a la intervenció d'interpret (resolucions de 8 de setembre i 13 d'octubre), de manera que no afecten el dret de defensa dels acusats.

Convé destacar, també, com a criteri per apreciar la inexistència d'indefensió, el fet que el Tribunal constata que la residència continuada a l'Estat espanyol i la relació amb nacionals desvirtua l'al·legació de desconeixement del castellà (interlocutòries de 26 de juliol i de 8 de setembre).

5 Valoració de la llengua oficial pròpia en la provisió de places en l'àmbit de la justícia

[Sentència del Tribunal Suprem de 6 de juliol de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 1a. Ponent: Luis María Díez-Picazo Jiménez. Ref. Cendoj: 28079130012016100081.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 3 de novembre de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 1a. Ponent: Manuel Vicente Garzón Herrero. Ref. Cendoj: 28079130062016100309.](#)

Les dues resolucions fan una referència tangencial a la valoració de la llengua oficial pròpia en l'accés a places de jutge substituït o magistrat suplent. Les sentències aborden les impugnacions de les valoracions fetes per la Sala de Govern del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana i aprovades pel Consell General del Poder Judicial relatives al concurs per proveir les places de magistrat suplent i jutge substituït per al període 2015/2016. Els motius de les impugnacions no estan relacionats directament amb la valoració de la llengua (només en el segon cas l'òrgan avaluador va ometre erròniament la valoració de la llengua, entre altres mèrits), però permeten apreciar la incidència que el coneixement de la llengua pròpia i oficial del territori té en aquests processos. Així, el coneixement de la «llengua cooficial» (valencià, en aquest cas) es valorava com a mèrit no preferent fins a un màxim de 0,6 punts, de la manera següent:

«El conocimiento de la lengua cooficial distinta del castellano propia de una comunidad autónoma, acreditado mediante un título oficial expedido por el organismo público competente, se valorará hasta un máximo de 0,60 puntos. A tales efectos se establecen tres niveles de conocimiento, básico, medio o superior, con una valoración para cada uno de ellos de 0,20 puntos. Solo se tendrá en cuenta la puntuación obtenida por este mérito si la plaza solicitada corresponde a comunidad autónoma en que dicha lengua tenga carácter cooficial.» (base vuitena.B.9 de la convocatòria).

Per fer una aproximació a la rellevància de la valoració, doncs, hem de tenir en compte que mèrits com ara l'exercici de la funció jurisdiccional i de professió jurídica i la realització d'activitats docents en l'àmbit jurídic són preferents i tenir-los fa que el candidat passi automàticament per davant dels que no els tinguin. D'altra banda, la suma dels possibles punts obtinguts entre els mèrits que acabem d'esmentar arriba a 6,30 punts, mentre que la màxima puntuació en coneixement de la llengua pròpia és de 0,6 punts. Amb això constatem que, tot i la incidència que pot tenir l'acreditació del coneixement de la llengua, dista molt de ser un factor determinant i no garanteix que entre aquesta categoria de jutges hi hagi un nivell acceptable de la llengua oficial pròpia.

6 Diferències en les versions lingüístiques del dret europeu

[Sentència del Tribunal Suprem de 17 d'octubre de 2016. Sala Social. Ponent: Sebastian Moralo Gallego. Ref. Cendoj: 28079149912016100029.](#)

La resolució que reportem incideix en la qüestió de les diferències en les versions lingüístiques del dret europeu a l'hora d'aplicar-lo als estats i de fer la transposició al dret intern, matèria que ha restat recollida en les darreres cròniques de la *Revista* (RLD núm. 66, pàg. 346-347). El fet és que l'existència de diferències entre les distintes versions lingüístiques de la normativa comunitària, totes igualment autèntiques i amb el mateix valor jurídic, pot portar a transposicions i aplicacions diferents en els diferents ordenaments estatals. El multilingüisme de la Unió Europea comporta la possibilitat d'interpretacions no coincidents per raó de la llengua en què està redactada la disposició europea. Com hem anat indicant, sens perjudici de l'existència de la qüestió prejudicial, com a procediment mitjançant el qual el Tribunal de Justícia de la UE fixa la interpretació vinculant de la norma europea, són els tribunals interns, i en darrera instància el Tribunal Suprem a través del recurs de cassació, els que ordinàriament resolen aquestes controvèrsies interpretatives.

Un vot particular a la Sentència del TS de 25 de febrer, recollit a la crònica anterior, destacava dos dels aspectes problemàtics que poden sorgir en l'aplicació del dret comunitari: *a)* que es produeixin traduccions diverses en les diferents versions en les llengües oficials de la UE, per a la qual cosa cal fer una operació de contrast entre les versions, i *b)* que es produeixi una divergència terminològica entre els conceptes jurídics que empra la normativa comunitària i els utilitzats en legislació interna; és a dir, que sota una aparença d'equivalència terminològica, l'abast dels conceptes jurídics siguin diferents en els dos nivells de producció jurídica.

No solament ens trobem, doncs, davant de dificultats de traducció, sinó sobretot d'equivalència de conceptes i categories jurídiques. Aquesta diferenciació entre aquests dos vessants la trobem a la STS de 17 d'octubre, per bé que en aquest cas amb poques conseqüències interpretatives, atès que el Tribunal de Justícia de la Unió Europea ja s'hi havia pronunciat anteriorment. La norma objecte de dubte interpretatiu és l'article 1.1 de la Directiva 98/59/CE del Consell, de 20 de juliol de 1998, relativa a l'aproximació de les legislacions dels estats membres que es refereixen als acomiadaments col·lectius, en relació amb l'article 51.1 de l'Estatut dels treballadors. Ambdues normes al·ludeixen a la delimitació jurídica del concepte «centre de treball» a l'efecte de la normativa sobre acomiadaments col·lectius. Doncs bé, el TS acudeix a la interpretació feta a la Sentència de 30 d'abril de 2015 (C-80/2014, assumpte Wilson) i a les dues de 13 de maig de 2015 (C-182/2013, assumpte Lyttle, i C-392/14, assumpte Rabal Cañas).

Per una banda, per fixar si l'article 1 de la Directiva es refereix a un sol centre de treball o és possible entendre que n'hi hagi diversos, es constata que resulta més raonable pensar en un sol centre de treball. Malgrat que les versions lingüístiques anglesa, francesa, espanyola i italiana empenen el plural, altres versions utilitzen el singular, «lo que excluye la interpretación de que el umbral previsto en esta última disposición se refiera a todos los “centros de trabajo” de una “empresa”». La diversitat de versions, doncs, es fa servir com un recurs hermenèutic més.

Per altra banda, el TS també recorre a la jurisprudència europea per delimitar el concepte de «centre de treball» a l'efecte dels procediments d'acomiadament col·lectiu en el sentit que s'ha de tractar d'un lloc amb 20 o més treballadors, delimitació que aplica a la interpretació que s'ha de fer de l'Estatut dels treballadors. Per això, el TS conclou que «el concepto de centro de trabajo al que se refiere el art. 1.1º de la Directiva 98/59 y que impone a la legislación interna la obligación de respetar las garantías que caracterizan los despidos colectivos, está exclusivamente referido a los centros en los que presten habitualmente servicio más de 20 trabajadores, no estando obligado el legislador nacional a reconocerlo en favor de aquellos otros que empleen a un menor número, como es lógico y razonable en función de esa dimensión plural del despido colectivo de la que ya hemos hablado antes, que necesariamente requiere una mínima incidencia cuantitativa en el número de trabajadores afectados en función de los destinados en el concreto centro de trabajo».

Amb aquesta interpretació sistemàtica del sistema de fonts, passada ja pel sedàs de la jurisprudència del Tribunal de Justícia UE, es conclou que en el cas enjudiciat el centre de treball entrava dins l'àmbit d'aplicació, ja que tenia un nombre superior de treballadors al mínim establert per la normativa europea.

7 La llengua en conflictes laborals

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 6 de juliol de 2016. Sala Social. Secció 1a. Ponent: José Manuel López García de la Serrana. Ref. Cendoj: 28079140012016201953, més 26 resolucions similars.](#)

En aquest crònica continuem recollint la sèrie de resolucions que ja vam reportar en el número anterior de la *Revista* (*Revista de Llengua i Dret* núm. 66, pàg.348-349). Aquestes resolucions no incideixen sobre el règim jurídic de la llengua, però hi tenen a veure en la mesura que posen fi en la via judicial a un conflicte laboral sorgit en el desplegament organitzatiu de la competència sobre normalització lingüística en la comunitat autònoma de Galícia. El fet que dona origen al conflicte són les denúncies a la Inspecció de Treball que consideraven que la relació que vinculava els professors de gallec que contractava any rere any la Conselleria Cultura, Educació i Ordenació Universitària de la Xunta de Galícia per impartir cursos a l'Administració per obtenir els certificats de llengua gallega (CELGA) era una vertadera relació de caràcter laboral no reconeguda per l'Administració contractant, la qual al·lega el caràcter administratiu de la contractació. Tant la Inspecció de Treball, com després, en seu judicial, els jutjats socials i la Sala Social del TSJ de Galícia, com finalment

el TS en cassació, reconeixen la relació laboral, atesa l'evident dependència i alienitat de la prestació del servei efectuat, així com la inserció de l'activitat dels professors dins una estructura de treball preestablerta i ordenada, que fixava fins i tot el règim de substitucions en cas d'incapacitat laboral d'alguns d'ells.

Un dels arguments de la Xunta és que es prescindia del servei d'alguns professors per raó de l'ajustament econòmic. Un argument que servia per reduir una plantilla contractada sense els drets que li serien propis i, alhora, reduir el pes de l'estructura organitzativa que treballa per la normalització del gallec. Com dèiem en la crònica anterior, una cosa és que la normalització lingüística sigui un procés, per tant progressiu, per restituir el coneixement i l'ús de la llengua oficial que ha sofert històricament una minorització i una altra de ben diferent és que els treballadors que donen suport a aquest procés se'ls mantingui en una situació laboral provisional i precària. El volum de resolucions sobre la qüestió dóna compte d'aquesta situació.

8 Equivalència en l'habilitació d'interpretació de les llengües

[Sentència de 8 de juliol de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Rafel Toledano Cantero. Ref. Cendoj: 28079130042016100257.](#)

[Sentència de 17 d'octubre de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: José Luis Requero Ibáñez. Ref. Cendoj: 28079130042016100353.](#)

[Sentència de 17 d'octubre de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: José Luis Requero Ibáñez. Ref. Cendoj: 28079130042016100354.](#)

[Sentència de 19 d'octubre de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Rafel Toledano Cantero. Ref. Cendoj: 28079130042016100369.](#)

[Sentència de 19 d'octubre de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Rafel Toledano Cantero. Ref. Cendoj: 28079130042016100370.](#)

L'origen dels litigis que resolen aquestes sentències és la pretensió dels recurrents que se'ls atorgués el títol d'interpret o traductor jurat, de l'Oficina d'Interpretació de Llengües del Ministeri d'Afers Exteriors, amb l'exempció de fer l'examen ordinari perquè ja havien cursat assignatures de traducció jurídica en la llicenciatura de traducció i interpretació cursada a la universitat. Aquesta qüestió ja té un llarg recorregut judicial i una notable doctrina a la jurisprudència del TS (vegeu, per exemple, [la crònica de la Revista núm. 65](#), pàg. 229)

El Tribunal Suprem hi interpreta la normativa aplicable, constituïda per l'Ordre AEX/1971/2002, de 12 de juliol, per la qual s'estableixen els requisits i el procediment per a l'obtenció del nomenament de traductor/a-interpret jurat/da per part dels llicenciats en traducció i interpretació, com també RD 2002/2009, que modifica el Reglament de l'Oficina d'Interpretació de Llengües, que inclou modificacions sobre la concessió del títol i els exàmens que s'han de fer per obtenir-lo. L'actual doctrina jurisprudencial en aquest tema s'adapta al canvi normatiu resultant de la derogació per l'Ordre citada de l'anterior Ordre de 21 de març de 1997, la qual preveia un major automatisme del reconeixement a partir de la certificació dels crèdits per la universitat (sobre aquest gir doctrinal vegeu la STS de 24 de març de 2015, ressenyada en la [Revista núm. 64](#), pàg. 223-224). Actualment el TS reconeix la discrecionalitat tècnica de l'Oficina d'Interpretació de Llengües per valorar, a la vista dels programes de les assignatures cursades, si els sol·licitants tenen la «preparació específica» exigida per exercir com a traductor jurat, i no és suficient ni determinant la certificació dels crèdits per part de la universitat.

En la STS de 8 de juliol, el Tribunal valida el criteri mantingut per l'Administració, que havia rebutjat una homologació perquè el sol·licitant no complia els requisits temporals que estableix la disposició temporal 2a del RD 2002/2009, en el sentit que en el moment per valorar la possible exempció per obtenir el títol s'havia d'estar cursant la llicenciatura de traducció i interpretació, i aquest requisit no era complert pel sol·licitant.

Les sentències restants, dues de 17 d'octubre i dues de 19 del mateix mes, en canvi, apliquen la doctrina segons la qual correspon a l'Oficina d'Interpretació de Llengües del Ministeri la valoració de la preparació

específica que tinguin els que pretenguin l'exempció de l'examen, en virtut de l'Ordre AEX/1971/2002. Així ho expressa una de les sentències de 17 d'octubre:

«Lo relevante de ese cambio normativo y de la jurisprudencia posterior, es que la Oficina de Interpretación de Lenguas queda apoderada para hacer ese juicio valorativo, de ahí la necesidad de aportar la documentación acreditativa; además es también relevante que la competencia universitaria para el diseño de sus planes no queda contradicha por el juicio valorativo que haga la Oficina de Interpretación de Lenguas sobre la solvencia de los programas para integrar el concepto «preparación específica»».

9 Marques

[Sentència del Tribunal Suprem d'11 d'octubre de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: Maria Isabel Perelló Domènech. Ref. Cendoj: 28079130032016100394.](#)

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 27 d'octubre de 2016. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 1a. Ponent: Eduardo Calvo Rojas. Ref. Cendoj: 28079130012016201324.](#)

Recollim dues resolucions sobre marques en què l'idioma de la denominació entra en relació amb l'admissió al Registre de Patents i Marques. Tot i que en principi s'observa el criteri que les denominacions en vocables en llengües estrangeres són considerats noms de fantasia, aquest criteri queda molt modulad en funció de les particularitats del cas concret i de la semblança del mot en llengua espanyola. Com dèiem a la crònica anterior, mantenir o negar que un mot en llengua no espanyola té un valor diferenciat respecte del vocable en espanyol és una operació difícil de basar en criteris objectius, allunyats de l'apreciació subjectiva del jutjador.

En el primer cas, la STS d'11 d'octubre de 2016, el TS acull la pretensió de la recurrent contra la sentència d'instància que havia anul·lat la resolució de l'Oficina Espanyola de Patents i Marques que denegava la inscripció de la marca “Inspiraciones de Perfumes (categoria 3, productes de perfumeria) davant la inscrita “Inspiration”, de la mateixa categoria. El motiu de la sala d'instància per acollir la pretensió d'inscripció era que hi ha prou distinció entre ambdues denominacions i que, tot i que el vocable inscrit, Inspiration, és fàcilment comprensible i traduïble al castellà, en la mesura que està escrit en una llengua estrangera es pot conceptualitzar com a mot de fantasia. Per contra, el TS rebutja la pretensió amb un doble argument. Per una banda, que això ja havia estat tractat i resolt per un tribunal mercantil en un sentit denegatori, resolució que, tot i ser aportada per la demandant, no havia sigut tinguda en compte. I per l'altra, la falta de capacitat diferenciadora de la marca que es pretenia inscriure, més tenint en compte que es tractava de productes de la mateixa categoria amb un destinatari i uns canals de distribució iguals:

«El factor de coincidencia en ambas marcas, el término «INSPIRATION» en inglés e «INSPIRACIONES» en español, se alza como elemento relevante desde la perspectiva conceptual, fonética y denominativa que no desaparece por la sola adición en la marca aspirante de los términos «DE PERFUMES», es un factor que no presenta la suficiente capacidad diferenciadora para individualizar el nuevo signo, dado el carácter descriptivo de dicha expresión que únicamente hace referencia al producto de la marca y no aporta una singularización significativa suficiente para su distintividad.»

En el segon cas, STS de 27 d'octubre, el Tribunal rebutja la pretensió de les recurrents d'anul·lar la sentència d'instància que acollia la pretensió d'inscriure la marca *Toro Padel* i anul·lava la resolució de l'Oficina de Patents i Marques. Els recurrents tant impugnaven el registre de la marca pel mot *Padel* (en la mesura que deien que es confonia amb la marca *Bull Padel*) com pel mot *Toro* (en la mesura que es produïa la confusió amb la marca d'Osborne *El Toro*, que ja havia estat objecte d'un altre litigi recollit en la crònica anterior ([Revista de Llengua i Dret, núm. 66](#), pàg. 352-353)). Per rebutjar el recurs la Sala addueix la falta d'entitat del recurs per conèixer-ne en cassació. En tot cas, queda validat el criteri d'instància en el sentit que la marca pretesa ofereix prou capacitat distintiva per no portar a confusió i que la menció d'un animal no pot ser objecte d'apropiació per una marca. Pel que fa a l'idioma, es recorda que l'ús d'un vocable en llengua estrangera (*Padel*) constitueix, en principi, una denominació de fantasia.

10 Ús del llenguatge en l'àmbit judicial

[Sentència del Tribunal Suprem de 14 de desembre de 2016. Sala Militar. Secció 1a. Ponent: Francisco Javier de Mendoza Fernández. Ref. Cendoj: 28079150012016100158.](#)

En aquesta crònica recollim aquesta resolució que, tot i no tenir a veure amb el règim jurídic de la llengua, conté una menció sobre les formes que ha de servir el llenguatge jurídic i una menció de la capacitat de l'espanyol per ajustar-se al registre propi d'aquest llenguatge. La Sentència resol un recurs per un expedient disciplinari i la sanció consegüent imposada a un militar per una actuació reiterada d'indisciplina i desobediència al superior. Les argumentacions del representant de l'Estat contenen unes consideracions que el Tribunal censura per inadequades a l'àmbit forense:

«Con carácter previo debemos decir que asiste la razón a la parte recurrente cuando se queja de la representación del Estado por decir “no alcanzamos a comprender por qué no aplaude enfervorizado una resolución que le libera de tan desagradable compromiso”, exceso verbal poco afortunado que nada añade al derecho de defensa del Estado.

Este tipo de expresiones irónicas y mordaces, sin duda excesos repudiables, aquí merecen ser especialmente descalificados, porque el calor y apasionamiento que puede producirse entre las partes en defensa de sus postulados en el ejercicio de la práctica forense, ello no permite su justificación si tenemos en cuenta que la riqueza de la lengua española permite suplirlos con otras expresiones más en consonancia con la gravedad y seriedad que exige tanto el fuero como el derecho.»

Malgrat el bon criteri del Tribunal en considerar que l'ús de la ironia i l'expressió mordaç és inadequada en l'ús jurídic de la llengua, també sembla un excés que la raó per mantenir aquest criteri sigui que la riquesa de la llengua espanyola permeti suplir-les per altres expressions.